

VERSLAG

Vergadering van het Centraal College van Deskundigen Archeologie

Datum : Maandag 21 september 2015
Plaats : Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
Tijd : **13.00 – 18.00 uur**
Kenmerk : SIKB-CCvD Archeo_N_15_21 september 2015

Aanwezig

Drs. S. Boogert
Drs. M. Verbruggen
Drs. E. Westerman
Drs. M. Wispelwey
Dr. D. Wesselingh
Drs. P. Fijma
Dr. E.F. Gehasse
Dhr. J. Hendriks
Dhr. J. van den Bosch
Drs. E. Westerman
Drs. J. Deeben
Dhr. M. van Gelderen
Mr. K. Meijler

Werkt bij

Erfgoedinspectie
RAAP Archeologisch Advies
Archeolink
Regio Noord-Veluwe
Gemeente Rotterdam
Greenhouse Advies
RWS
ADC Archeoprojecten
SOB Research
Archeolink
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
BPD

Afgevaardigd door / rol

EGI/Rijk
VOiA
VOiA
CGA
CGA
NVVA
RWS
NVAO
NVAO
VOiA
RCE
NEPROM
Voorzitter CCvD

Drs. E.N. Wieringa

SIKB

Secretaris

Afwezig

Prof. H. Fokkens
Drs. L. Wouters
Drs. J. de Boer

RUL
Provincie Utrecht
Waternet

ARCHON
IPO/IWC
UvW

Gasten

Jan Schoneveld (ArCeBu)
Ella Krist (ArCeBu)
Miranda Maring (Hobéon)
Wienke Blomen (Hobéon)

Jelle de Boer (SIKB - auteur)
Walter de Koning
(Programmadirecteur)

Toehoorders

Laura Kooistra (BAP)
Simone Bloo (SAMPL)
Rob Houkes (SAMPL)
Arthur Griffioen

Verslag

Drs. E.N. Wieringa (EW)

1 13.00 – 13.10 Opening, vaststellen van de agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom. Jan de Boer heeft zich afgemeld vanwege vakantie. Lisa Wouters en Harry Fokkens zijn verhinderd. Tevens noemt de voorzitter de aanwezige gasten en toehoorders (zie bij de aanwezigen). De voorzitter telt voor om punt 6 (de leidraad Archeobotanie) vandaag te beperken tot een toelichting indien de agenda dat toelaat. Voor november zal de leidraad ter vaststelling van het ontwerp worden voorgelegd. Het CGA vraagt of dat voor agendapunt 4 (Jaarprogramma) ook kan. De voorzitter licht toe dat het tijdig agenderen op verzoek van het CCvD gebeurt, een tijdige ronde om de meningen te peilen zodat er

in december een goed voorstel geagendeerd kan worden.

De voorzitter meldt dat de RCE een verzoek heeft ingediend bij het CCvD. Het gaat om een passage in de voorgenomen AMvB Erfgoedwet over de mogelijkheid tot het eisen van een financiële zekerheidsstelling voor opgravingen. De RCE verzoekt om reactie van het CCvD op basis van het tekstvoorstel. Het tekstvoorstel wordt begin of medio oktober verwacht. De voorzitter stelt voor om dit middels een schriftelijke ronde te doen. Reacties kunnen dan doorgegeven worden aan het programmabureau. Het programmabureau zal ook alle verzamelde reacties doorsturen aan de leden.

Reacties nav hiervan:

VOiA: is bekend met dit voornemen. Ministerie zegt dat er zekerheidsstelling zou kunnen komen ten gunste van de uitvoerder. Er is echter twijfel of de zekerheidsstelling ten koste kan gaan van de kredietruimte van bedrijven als op hun beurt ook opdrachtgevers om een zekerheidsstelling gaan vragen. Iets dat klinkt als een charmant voorstel kan daarmee toch voor opdrachtnemers een groot risico vormen. Zeker als opdrachtgevers daar bij opdrachtnemers standaard om gaan vragen.

NEPROM: vraagt wat deze regeling dan eigenlijk toe zal voegen?

Het Programmabureau licht toe dat dit een zeer effectief middel kan zijn om de positie van de opdrachtgever (verplichtingen niet alleen voor de eerste stappen, maar ook voor conserveren, documenteren en deponeren) helderder te maken.

Besluit CCvD

Het CCvD wacht de uitwerking af en wordt in oktober schriftelijk in de gelegenheid gesteld om te reageren op het tekstvoorstel voor de AMvB via het programmabureau.

3 13.10 – 13.30 Praktijkpunten KNA – Ingekomen brief

- *Ingekomen brief dhr F. Kortlang – graven van proefputjes (bijlage 3a e 3b brief)*
- *Gevraagd: uitspraak CCvD (deze kan worden meegenomen voor de KNA 4.0)*

Toelichting

Op verzoek van dhr Kortlang wordt het CCvD gevraagd om een uitspraak te doen over de mogelijkheid van het graven van handgegraven proefputjes bij booronderzoek tbv het (beter kunnen) beschrijven van profielputjes. Er ontstaat een knelpunt nu er bedrijven zijn die dergelijk onderzoek beschouwen als opgraven. Het afwezig zijn van een PvE kan men dan beschouwen als een risico in het licht van de komende certificering.

Bespreking CCvD

De voorzitter vraagt het college of hierover heden besloten kan worden? Het programmabureau licht toe dat de methodiek zoals aangedragen door dhr Kortlang zou moeten leiden tot meer duidelijkheid bij vooronderzoek. Er moet nog wel nagegaan worden of dit met het oog op de regelgeving Monumentenwet ook kan.

NVAO is tegen een dergelijk voorstel, het zou ertoe kunnen leiden dat nog eerder dan nu al het geval is wordt afgezien van verder onderzoek, zonder dat er sprake is geweest van een deugdelijke waardestelling.

EGI ziet geen belemmering mbt de regelgeving. Het gaat er namelijk juist om dat als kleine proefputjes volgens KNA ook deel uitmaken van booronderzoek, ook bedrijven met zo'n beperkte vergunning zo'n proefputje mogen graven. Het is het advies geweest van de EGI om dit voor te leggen aan het CCvD.

Het CGA ziet voordelen bij het graven van proefputjes bij verkennend booronderzoek, het kan grote meerwaarde hebben voor de besluitvorming.

De voorzitter concludeert dat het merendeel van de leden geen bezwaar ziet om de KNA 4.0 hierop aan te passen. Het CCvD acht een spoed-besluit (tijdelijk geldend, tot de nieuwe versie van de KNA in gaat) gezien de korte periode echter niet nodig.

Besluit CCvD

Na een laatste juridische check (past het binnen Monumentenwet / Erfgoedwet) komt dit terug in de ontwerpstukken van de KNA Landbodems die dit najaar te besluitvorming voorliggen in het CCvD.

Actie Programmabureau

4 13.30– 13.50 Ter bespreking: ideeën/voorstel Jaarprogramma 2016

- *Wat wordt bij voorkeur met prioriteit (in 2016) uitgevoerd?*
- *Ter bespreking: eerste voorstel input jaarprogramma 2016 (bijlage 4 jaarprogramma 2016)*

Toelichting

Conform een eerder besluit van het CCvD worden de voorstellen voor nieuwe en doorlopende projecten in 2016 al in september voorgelegd, zodat in december een eventueel aangepast voorstel ter besluitvorming geagendeerd kan worden.

Bespreking CCvD

VOiA stelt voor om het voorstel voor de referentietabellen door te schuiven van 2015 naar een later moment. Ze lijken nu niet noodzakelijk en zelfs wellicht overbodig in het licht van de komende aanpassingen. De NVAO is het hiermee eens.

RWS ziet liever geen wijzigingen in de lijst met voor 2015 voorgenomen projecten en dit jaar af te maken wat afgesproken is.

De NVAO reageert op het voorstel voor de leidraden materiaalonderzoek. Wie of wat is de doelgroep daarvan? Er worden ook eisen gesteld aan uitvoerders en voorzieningen. Aan wie zijn die eisen gericht? Is de doelgroep de super specialist die nu geïntroduceerd wordt? Dit document zou wellicht beter in de vorm van een brochure in plaats van als leidraad ontwikkeld kunnen worden.

Het programmabureau licht toe dat de leidraden er zijn om kennis te ontwikkelen en standaardisatie waar dat gewenst is te stimuleren. Ook kan het een middel zijn om opdrachtgevers inzicht te bieden in bepaalde aspecten van het vak. Het screenen op eisen aan kennis is verstandig, die horen inderdaad niet thuis in een leidraad.

RWS geeft aan dat dergelijke leidraden nuttig zijn voor meer de algemene specialisten, maar ook voor andere belangstellenden.

RCE ziet dat standaardisatie bij dergelijk onderzoek de kwaliteit verbetert. Dit is ook gebleken bij het Oogst van Malta onderzoek, waar bij meer standaardisatie tot betere syntheses gekomen kon worden. Een leidraad werkt inspirerend en helpt bij het beter kunnen operationaliseren van een onderzoeksvraag. Daarmee kan het ook ingezet worden door de PvE opsteller.

De VOiA ziet graag beter beargumenteerd wat gaat er nu niet goed gaat, waarmee ook de eventuele urgentie benadrukt kan worden.

De NVAO verwacht dat er gezien de nog te verwachten tijdsinvestering voor het nieuwe certificeringssysteem geen tijd zal overblijven om nog allerlei andere zaken te behandelen en stelt voor om deze zaken vooruit te schuiven.

Er zijn geen andere opmerkingen bij de in de lijst genoemde projecten.

Besluit CCvD

Geen wijziging in het jaarprogramma 2015. Het Jaarprogramma 2016 wordt voorbereid op basis van het bovenstaande. Een besluit over een leidraad materiaalonderzoek komt daar in terug. Bij de verdere voorbereiding worden de vraagpunten (zoals doelgroep, nut/noodzaak en de samenhang met andere projecten) mee genomen.

Actie Programmabureau

5 13.50 – 16.20 Prj 235 Het nieuwe kwaliteitssysteem op basis van certificatie en registratie

5.1 13.50 – 14.50 Terugkoppeling en bespreken rapporten praktijkproeven certificatie & registratie

- *Bespreking CCvD: voorgesteld wordt om de bespreking te volgen aan de hand van het kader voor de pilots. De pilots zijn uitgevoerd met het volgende kader: (1) werkbaarheid van de documenten & knelpunten (incl. Registratie), (2) uitvoeren van de pilots onder varianten 1 t/m 3, (3) tijdsbesteding (bijlage 5.1d met voorstel conclusies als kader voor verdere uitwerking)*

Terugkoppeling praktijkproeven

ArCeBU en Hobéon hebben als Certificerende instelling in spé de afgelopen zomer op verzoek van het CCvD verschillende praktijkproeven (certificering / actorregistratie) uitgevoerd. De CI's geven vervolgens een eerste indruk van de uitgevoerde praktijkproeven en de hoofdpunten uit de door hen opgeleverde rapportages.

Overall indruk naar aanleiding van de bezochte organisaties:

- het kwaliteitssysteem is bij verschillende organisaties in opbouw of geheel afwezig. Het advies is om het kwaliteitssysteem in fasen in te voeren omdat nu nog veel procedures ontbreken (bijvoorbeeld interne audits, klachtenregeling etc). Ook heeft het implementeren hiervan vaak een langere doorlooptijd heeft. Dit zijn nieuwe elementen en daarmee is het niet verwonderlijk dat ze niet aanwezig zijn.
- Het werken conform de KNA lijkt goed in orde, maar de controleerbaarheid van het proces is gebrekkig. Dat geldt voor zowel opgraven als voor het prospectief onderzoek. Bij die laatste was het PvA dikwijls ver onder de maat.
- Specialisten worden overigens vrijwel nooit geraadpleegd, dat is zorgwekkend
- De eerste indruk is dat men graag wil gaan voor een certificering voor zowel de verplichte als vrijwillige KNA protocollen, dus zowel de gravende als de niet gravende protocollen. De geauditeerden zouden graag zien dat de leidraden een meer verplichtend karakter zouden krijgen en ook voor specialisten verplicht zouden moeten zijn.
- Er is een knelpunt binnen het protocol IVO-O (booronderzoek): hier is soms ook een Senior KNA archeoloog actief, maar die kan niet in alle gevallen aantonen over de juiste kenniscomponent te beschikken, zoals de cursus bodemkunde of is het niet aantoonbaar in de opleiding.
- Bij gemeentes zijn de rollen opsteller PvE, bevoegd gezag en de uitvoering nogal eens niet helder van elkaar gescheiden

ArCeBU ziet geen hele grote problemen bij de eisen in de huidige documenten, maar de implementatie zal wel de nodige tijd kosten. Hobéon beaamt dit, zij hebben voornamelijk ook gekeken of de documenten hanteerbaar zijn en naar wat de audit betekent. Kijk je naar het proces of alleen naar een vinkje? Ook bij Hobéon komt uit de proeven dat een gesprek voor alle partijen meerwaarde heeft. Ook Hobéon stelt voor om de eisen uit de BRL gefaseerd in te voeren, dat zou ook kunnen gelden voor de sancties. Het implementeren duurt vermoedelijk langer dan eind 2016.

Ten aanzien van de audit op de verschillende varianten: te weten (1) een toets op alles processtappen, (2) een toets op alleen stappen waarbij een actor vermeld is en (3) een toets op alleen de controlestappen (door een Senior) heeft een audit op alleen de controlestappen geen meerwaarde, het werkt parafen-fetisjisme alleen maar in de hand. Het beste is het voor alle partijen als er een gesprek op gang kan komen. Dat geeft een goede indruk beaamt ook Hobéon. Een auditteam bestaande uit een auditor en een archeoloog werkt hierbij het beste.

Ten aanzien van de praktijkproeven met de toetsing van de actoren zijn er de nodige knelpunten, deze zijn door beide CI's in spé vooral geconstateerd bij :

- De documentatie werd niet zo aangeleverd dat het eenvoudig (met weinig inspanning) toetsbaar was. Dit gold bijvoorbeeld voor de aangeleverde publicatielijsten.
- De stapeling van ervaring bij meerdere actorschappen is lastig aantoonbaar te maken
- Er is een grote diversiteit bij bullen en diploma's. Het zou goed zijn als daar een lijst van komt.
- Bij de overgangsregeling zal er rekening mee gehouden moeten worden dat veel prospectoren niet kunnen aantonen dat zij over de juiste kenniscomponent beschikken.
- Het is zeer aan te bevelen om richtlijnen te maken voor het gestandaardiseerd aanleveren van te toetsen gegevens. De inspanning komt dan te liggen bij degene die zich meldt voor opname in het register en niet bij de toetsers. Anders lopen de kosten snel op.

Vragen CCvD

VOiA: is verrast. De rapporten lezen veel negatiever dan de mondelinge toelichting. Dat geldt vooral voor de terugkoppeling door ArCeBU. De VOiA is ook voor het voorstel om de BRL als een groeimodel te implementeren. Wel hoort de VOiA dat het doel het verhogen van de kwaliteit is, dat is voor de VOiA echter niet het uitgangspunt geweest, dan hadden we nu ook een heel andere discussie gehad. Het doel is het vervangen van de opgravingsvergunning door een certificaat.

De tweede vraag van de VOiA is hoe tijdens de audit gecontroleerd wordt dat een KNA-stap inderdaad is gezet door een bepaalde actor? Of is dat alleen aannemelijk? Jan Schoneveld van ArCeBU geeft hierop aan dat dit juist pleit voor een audit in het veld. Op het moment dat stappen worden uitgevoerd, aan de hand van de dagrapporten, is een en ander ook na te gaan. Wienke Blomen van Hobéon vult aan dat je bij de audit zoekt naar bewijs / aannemelijkheid, maar je krijgt dat nooit 100% waterdicht. Dat is ook geen doel van certificering.

De vraag van de VOiA is of het bedrijf niet zelf kan controleren of iets conform gedaan is? Een handtekening is toch wat waard bij een controlestap? Uiteindelijk is het altijd een paraaf waarin je het vertrouwen moet hebben

of die nou van een senior is of van een auditor. De NVvA beaamt dit.

Wienke Blomen van Hobéon reageert hierop dat vertrouwen alleen op papieren / parafen geen juiste basis is, dat je met een gesprek pas een beeld over competenties en de uitvoering krijgt, omdat je tijdens zo'n interview kunt doorvragen.

CGA: In hoeverre is een inhoudelijke discussie mogelijk als de interpretatie van gegevens tijdens de audit buiten beschouwing blijft? Met andere woorden, zijn de protocollen wel op de juiste zaken gericht? Jan Schoneveld reageert dat het bij de audit inderdaad niet om de interpretatie gaat, maar om het ambachtelijke deel van het werk. Getoetst wordt hoe dat tot stand komt. Weet de betrokkene wat hij/zij doet en dat hij/zij bij afwijkingen nog steeds de kwaliteit borgt. Miranda Maring vult hierop aan dat er nog een ander niveau is binnen de audits en dat zijn de onderzoeksvragen, dat vereist kennis van de inhoud in relatie met het toepassen van de verschillende processtappen.

EGI geeft aan dat controle lijsten al 10 jaar een eis zijn dat geldt ook voor de eisen uit de KNA zelf. De EGI vindt met name het niet aanmelden in Archis schokkend. Dit vormt toch de basis van ons archeologisch informatiesysteem. Het kwaliteitsdenken zal door de hele organisatie gedragen moeten worden om effectief te zijn.

NEPROM: waar ligt de grens tussen het werk van de CI en handhaving? Gaan straks meerdere instanties iets anders van hetzelfde vinden? De NEPROM wil dat graag scherp hebben. Wienke Blomen geeft hierop op aan dat dit niet de bedoeling is en een nauwe terugkoppeling met het CCvD vergt.

NVAO: vraagt aandacht voor de discrepantie tussen de centrale regelgeving en de eisen van de decentrale overheid. Die stelt ook allerlei eisen. Dat valt niet onder de BRL en kan haaks gaan staan op BRL en KNA. Hoe gaat dat werken in de praktijk? Het Programmabureau geeft aan dat de rolverdeling en de bevoegdheden in de wet inderdaad niet zo helder zijn als we gewild hadden. Het stellen van eisen door de gemeente in strijd met de Erfgoedwet is uiteraard niet toegestaan. Voor het stellen van eisen moet een gemeente een juridische basis hebben. De gemeente treedt nu in praktijk nog wel eens buiten haar bevoegdheden waar het de archeologie betreft.

De NVvA mist het zicht op de hoeveelheid tijd die het kost om actoren te toetsen en hoeveel tijd kost het om dit voor te bereiden? Vanuit de CI's in spé wordt gereageerd dat dat op dit moment een lastig te beantwoorden vraag is. De vraag is: levert een senior zelf zijn 6 publicaties aan of moet een toetsers daar achteraan. Daar zit de bandbreedte. De ervaring bij andere sectoren is dat als het aanleveren via een vast format gaat, dat dat veel tijd zal schelen en meer een controle is in plaats van veel uitzoekwerk. De conclusie van de CI's is dat om het toetsen betaalbaar te houden het gewenst is dat degene die het actorschap aanvraagt het werk zoveel mogelijk zelf zal verrichten.

De VOiA reageert hierop dat zicht op de kosten bij de VOiA achterban van groot belang is. Dat is nu nog onvoldoende helder, zoals bijvoorbeeld de tarieven. VOiA wil graag een verdere concretisering hiervan.

De Vz geeft aan dat voor een goede discussie over o.a. de kosten van het certificeren en toetsen, het onderscheid in specificaties (tussen verplichte en aanbevolen) van belang is.

Het Programmabureau vult aan dat wat nu in de BRL staat bedoeld is als een minimum/ondergrens in de tijdsbesteding van de CI. Doel hiervan is om te vermijden dat CI's concurreren op aantallen uren. Concurrentie zou zich moeten richten op aanpak, competentie en tarieven. Het is niet de positie van het CCvD om tarieven vast te leggen (dat zou een niet-toegestane marktafspraken betekenen). Dit is een regulier marktproces waar het CCvD zich niet in kan mengen.

De NVAO vraagt naar de eis van de minister om accreditatie, is de verwachting nu dat de CI's die ook gaan krijgen? Hobéon reageert hierop dat de vraag vooral is of er ruimte komt door de RvA in flexibiliteit als het materieel correct is maar wellicht formeel niet 100% is. Als de eerste uitgangspunt zou zijn dan is nog de vraag of de RvA dat ook zo ziet. ArCeBu beaamt dit. Dus dat zijn bij beide gedeeltes zorgen. Er is ook tijd voor de accreditatie van kracht wordt, die tijd moet je nemen om dat raamwerk te verkrijgen.

CGA: vraagt naar het rapport van ArCeBu op pag. 4 staat dat verwacht wordt dat gemeentes zich voor alle protocollen willen laten certificeren, wellicht is dit meer kenmerkend voor de deelnemers aan de pilots. Een recente steekproef binnen CGA komt juist uit bij het omgekeerde. Wellicht is dit meer kenmerkend voor de deelnemers aan de proeven en niet voor een groot deel van de leden. Let er ook op dat het PvE protocol niet zit bij de 'verplichte tak van de organisatie'.

De vz concludeert hierop dat het systeem zoals nu voorgesteld is haalbaar is, maar dat er nog aan knoppen gedraaid moet worden cq op onderdelen nadere besluitvorming nodig is.

- ***Algemene ronde langs de leden op basis van de discussie en terugkoppeling praktijkproeven:***

RWS: het stemt niet echt gerust, er moet nog veel gedaan worden. Een fasering lijkt op zijn plaats en mogelijk is

de meest lichte versie nu het best haalbare.

EGI: wijst alvast op de positie van ZZP-ers en een knelpunt bij de actoren Senior KNA Archeoloog en de Senior Prospector. De vz geeft aan dat dit nog terugkomt.

CGA: er ligt nu genoeg voor een discussie. Het CGA wil ook graag aandacht voor de mail die zij eind vorige week gestuurd heeft. Het CGA ziet graag een bescheiden start en wil graag weten aan welke knoppen nog gedraaid kunnen worden.

NVAO: ziet grote knelpunten bij het management kwaliteitssysteem en de toetsing van actoren. Tegelijk is de NVAO blij met de terugblik op het proces. Daaruit blijkt dat een aanvankelijk enthousiasme is omgeslagen in heel veel zorgen. Er is aan het begin onvoldoende kennis geweest over de implicaties van de accreditatie eis. Moeten we daar nu wel zo in meelopen? (Het is een omvangrijk pakket met heel veel beslissingen die onvoldoende in samenhang genomen konden worden). Nu zitten we in een proces en is de vraag wat we onszelf als verplicht kader aan het opleggen zijn. Daar zit bij de NVAO veel twijfel. Dichten we hier de grootste bedreigingen mee af? Het is lastig om op allerlei onderdelen te besluiten. De NVVA sluit zich hierbij aan en wil ook graag de door het CGA verzonden email hierbij betrekken.

VOIA: onderstreept de punten uit de email van het CGA. Tevens wil de VOiA graag de vraag over het kostenplaatje - een vraag die als belangrijk onderdeel aan deze pilots was meegegeven - concreter beantwoord zien dan het nu gegeven urenoverzicht. E.e.a. liefst voor bij de volgende CCvD vergadering al, dit omdat er vervolg beslissingen vanaf hangen. De VOIA maakt zich namelijk ernstig zorgen om de kosten voor de bedrijven en vooral zpp'ers."

Besluit CCvD

Afgesproken wordt dat voor de komende vergadering een inschatting wordt gemaakt van de kosten/uren op basis van de mogelijke besluitvorming.

Actie programmabureau

- Bespreking mail CGA en notitie conclusies nav de pilots

Met veel opmerkingen door de leden is het systeem grosso modo maakbaar stelt de voorzitter. Er is eind vorige week nog een mail wisseling geweest met het CGA en het programmabureau. Het CGA noemt daarin een aantal punten van zorg en vraagt op die punten om een reactie. De vz geeft aan dat op onderdelen nadere besluitvorming wenselijk en mogelijk is. Die worden allemaal langsgelopen. Bij overeenstemming daarover wil de vz tot communis opinio komen en waar discussie nodig is, wordt daar ruimte voor geboden.

1. Werkbaarheid de knelpunten van de documenten t.a.v certificering

EGI geeft bij 1b aan graag bij het reguliere overleg tussen CI's en SIKB te willen aanschuiven. De EGI denkt dat dit nuttig kan zijn bij het komen tot een goede afstemming over de rolverdeling tussen CI's en inspectie.

Het CCvD heeft daar geen bezwaar tegen. Aldus wordt besloten

VOiA geeft bij 1c aan om OCW te blijven verzoeken of de lat mogelijk op halve hoogte kan komen te liggen. Het is belangrijk om partijen zoveel mogelijk mee te krijgen. Vervolgens kunnen we kijken wat er niet goed gaat en desgewenst de lat hoger leggen.

Hierop wordt besproken aan welke knoppen het CCvD kan draaien, dat zijn er 4:

- Register: wordt nu als te complex ervaren. Er kan geschrapt worden
- Onderhoudseisen: het CCvD kan besluiten om dit te schrappen
- Audits: het CCvD kan besluiten om dit te beperken tot de controlestappen. Dit kan echter wel gevolgen hebben voor de accreditatiebaarheid.
- Kwaliteitszorgsysteem: het CCvD gaat over het sanctiebeleid en kan de mogelijkheid bieden om de BRL gefaseerd in te voeren

Het Kwaliteitsmanagement systeem (KMS)

Deze laatste eis volgt uit accreditatie en vereist commitment van het management, een klachtenregeling en het vastleggen van de wijze waarop het proces geborgd wordt zoals het aantoonbaar borgen van de kwaliteit van mensen en middelen en het inhuren/inlenen. De NVAO vraagt waar deze eis voor het hebben van een KMS staat? Is dat werkelijk een harde eis en waar staat dat zwart op wit? Er is door de NVAO al eerder verzocht om aan te geven waar de eis tot het opzetten van een kwaliteitsmanagementsysteem dwingend is vastgelegd. Uit de tot nu toe opgediepte stukken (o.a. het formulier T-033 en F-053) blijkt dit niet. Jelle de Boer geeft aan dat dit is vastgelegd in verschillende documenten van RvA, ISO en IAF-MD. De voorgestelde eisen vormen geen KMS systeem conform ISO9001 maar zij beoogd om kwaliteit te borgen. Je zult bij elke vorm van certificering als

organisatie wel iets moeten hebben om het proces te borgen. In die borging zitten de genoemde elementen als commitment directie, eisen aan mensen en middelen, het inlenen en inhuur en interne boring en controle. De vz concludeert dat op dit punt meer helderheid nodig is. Afgesproken wordt om dat voor de volgende vergadering duidelijker te hebben, dit neemt echter niet weg dat de minister ook nog een toets zal doen in de zin van moet het en in welke mate moet het?

Besluit CCvD: het CCvD gaat akkoord met de voorstellen tot verwerking onder A. en B. Over C. Wordt in november besloten

2. Werkbaarheid en knelpunten van de documenten t.a.v. registratie

Ten aanzien van de overgangsregeling ontstaat een discussie over de aantoonbaarheid. Gesproken wordt over de mogelijkheden die het aantonen vereenvoudigd via de opleiding en ervaring of het aanleveren van verklaringen.

- Ten aanzien van de waardering van het auteurschap ziet de VOiA liever niet teveel detaillering. Dat maakt het alleen maar lastiger. Een vermelding in het colofon moet voldoende zijn.

Besluit: Het CCvD gaat hiermee akkoord

- Knelpunt bij meerdere actorstatussen: de BRL is onduidelijk op dit punt. De opleiding staat per actorstatus vast. De ervaring mag je dubbel tellen. De VOiA geeft aan dat dit dan uit de functieomschrijving duidelijk moet blijken, waardoor geen urenregistratie overlegd hoeft te worden.

- Met name het moeten bijhouden van uren wordt als problematisch voorzien. De vz geeft hierop aan dat het gaat om nieuwe toetreders en niet om actoren die al werkzaam zijn. De KNA 3.3 gaat uit van jaren. De commissie heeft geadviseerd om jaren om te zetten in uren. Als het CCvD een voorkeur heeft voor jaren, dan kan dat door het CCvD besloten worden. Voor ZZP-ers is dit nog niet duidelijk, zij hebben immers geen arbeidscontract. Zij kunnen ervaring aantonen middels declaraties en de declarabele uren. Het CGA vraagt hierop of dit geen ongelijkheid voor ZZP-ers geeft? De EGI meent dat het toch juist de bedoeling is dat je mensen inzet met voldoende ervaring? Als je dat niet redt op jaarbasis dan doe je er langer over, dat is een logisch gevolg. Dat is inherent aan het systeem.

Door de NVAO wordt aangegeven dat het absoluut noodzakelijk is dat zowel de oude, na 14 jaar nog steeds bestaande actorenproblematiek, alsook de nieuw te verwachten actorenproblematiek wordt opgelost. Dit lijkt het geval te zijn op basis van de tekst op pagina 46 en 57 van de BRL. Op pagina 58 wordt dit echter weer grotendeels teniet gedaan door te stellen dat eenieder wel moet voldoen aan alle opleidings- en werkervaringseisen. Door het Programmabureau wordt aangegeven dat het de bedoeling is dat eenieder zijn werk kan voortzetten conform het uitgangspunt van het CCvD. Daarom is het niet een EN eis maar een OF eis, het kan dus gaan om of een verklaring van een werkgever of het aantonen dat je voldoet aan de opleidings- en werkervaringseisen.

Besluit CCvD: het CCvD gaat akkoord met de voorstellen tot verwerking

3. Uitvoering a.d.h.v. varianten beoordeling processtappen

VOiA geeft aan dat als je alleen controlestappen audit een steekproef op specificaties niet nodig is. De NVAO meldt dat een groot deel van de werkzaamheden ook al door de bevoegde gezagen ingezette archeologen worden getoetst. Het programmabureau geeft hierop aan dat je geen kwaliteitssysteem kunt bouwen op basis van toetsing door derden. De vz vraagt of besloten kan worden tot het verkennen van het splitsen van de specificaties in eisen en aanbevelingen? De VOiA wil de specificaties liever intact houden. Ook is de VOiA sterk voorstander van het beperken van de audits op alleen de controlestappen, met als argument dat de handtekening ook daadwerkelijk iets voorstelt. De VOiA is tegen het controleren van alle processtappen. De EGI reageert hierop dat de VOiA in dit geval zichzelf als maatstaf neemt. Dat is geen juiste insteek, niet iedereen voert met dezelfde goede intenties het werk uit. Je kunt dan met een map met vooraf ingevulde handtekeningen het werk gaan uitvoeren. Dit is in het verleden bij inspecties ook al geconstateerd.

Het CGA geeft aan dat Rotterdam heeft deelgenomen aan de praktijkproef met alleen een toets op de controle stappen. Gebleken is dat dat niets zegt, het levert geen goede indruk van het werk en een toets alleen op controlestappen is dan ook niet zinvol. Het kan wel, zo geeft Hobéon aan, maar dan moet daar een zwaar KMS achter zitten.

De vz merkt dat de discussie nu teveel komt te liggen bij het proces en te weinig op inhoud. Is het zo dat veel gemeenten al op alles toetsen? Dan maak je een partij betrokken die niet gebonden is aan dit systeem. Het CGA heeft volgens de EGI ook zelf geconstateerd dat er bij veel gemeenten archeologische expertise ontbreekt. Dan zou je volgens de voorzitter verder kunnen kijken naar de specificaties en het aanbrengen van een onderscheid.

CGA vraagt naar peer review bij o.a. restauratie architecten. Het programmabureau geeft aan dat het daar vooral gaat om ethische kwesties in dat vak bijvoorbeeld waarom voor vernieuwing ipv vervanging is gekozen bij een bouwproject. Dat is dat is een ander type gesprek. Het gaat hier om uitvoeringshandelingen conform de KNA.

Het CGA wil dit graag verkennen, niet als vervanging, maar als aanvulling. Onderdelen van specificaties zouden dan onderdeel van een peer review kunnen zijn. Bijvoorbeeld waar het aanbevelingen zijn in de specificaties.

De voorzitter stelt voor om voor november met een voorstel te komen tot het splitsen van de specificaties en op basis daarvan tot verdere besluitvorming te komen. Daaraan zou dan ook een vorm van 'peer review of steekproefsgewijze toetsing' gekoppeld kunnen worden. Het is de moeite waard om deze poging te wagen voor de november vergadering. De reikwijdte is ook beperkt tot gravende protocollen. Gevraagd wordt door het programmabureau of er alternatieven zijn? Om te voorkomen dat het programmabureau iets maakt waar niemand op zit te wachten.

Vooralsnog zijn er geen alternatieven en wordt afgesproken dat dit voor de november vergadering zal worden voorbereid. Vanuit het CCvD meldt zich niemand om hierbij actief betrokken te zijn. Op verzoek van het programmabureau en met instemming van het CCvD zal gekeken worden of er iemand anders gevonden kan worden, wellicht vanuit de begeleidingscommissie.

Besluit CCvD:

Het CCvD gaat verder op de weg van het toetsen van alle stappen en verkent hierbij de mogelijkheid van splitsen van specificaties en onderdelen van de specificaties en – in later stadium – de mogelijkheid van peer review. Dit zal door het programmabureau worden voorbereid voor de eerstkomende vergadering. De VOiA geeft aan zich op dit punt graag aan zijn minderheidsstandpunt (toetsen op controlestappen te houden).

Actie Programmabureau

4. Tijdsbesteding certificering
- Komt in november terug
5. Tijdsbesteding (Registratie)

Besluit CCvD:

Het CCvD gaat akkoord met de voorgestelde verwerking. Ten aanzien van punt B zal het programmabureau op korte termijn starten met het samenstellen van de werkgroep Opleidingen. In deze werkgroep kan ook format voor het aanleveren ter sprake komen. Dat zal van invloed zijn op de tijd die het kost om een actor te toetsen.

Actie Programmabureau

5.2 14.50 – 15.45 Terugblik openbare reactieronde en bijeenkomst commissie 2 september j.l.

- *Terugblik proces 2015 tot u (bijlage 5.2a terugblik proces)*
- *Terugkoppeling bijeenkomst d.d 2 september jl. van commissie KNA, BRL en Register en de vragen van de commissie aan het CCvD (bijlage 5.2b Verslag commissie, bijlage 5.2c Vragen/aanbevelingen CCvD met voorstel reactie CCvD en bijlage 5.2d Notitie juridisch kader)*

Bespreking CCvD

- *N.a.v. notitie terugblik proces*

CGA geeft aan dat door de grote tijdsdruk de kwaliteit van de stukken in de verdrukking is geraakt. Het CGA heeft zich boos gemaakt waarom, gezien de tijdsdruk, ook tijd is gemaakt voor de niet verplichte protocollen. Die hadden best op een later tijdstip opgepakt kunnen worden. Het programmabureau geeft hierop aan dat ondanks de snelheid alle protocollen desondanks uitgebreid en pagina voor pagina besproken zijn.

De VOiA geeft over hetzelfde aan het eens te zijn met het CGA en de hoge veelheid aan lopende zaken te ervaren als iets dat een juiste afstemming der dingen in de weg heeft gestaan in het hele proces. Het is nu steeds enorm slecht te overzien geweest wat, en hoe eventueel in te grijpen bij, de gevolgen van beslissingen in de ene commissie over zaken die raken aan het onderwerp van een andere commissie/protocol. De VOiA ijvert vanaf nu daarom voor een logischere volgorde achter elkaar en het eerst beantwoorden van centrale vragen (zoals het kostenplaatje) alvorens alvast maar door te gaan. De NVAO sluit zich hierbij aan.

De vz vraagt ook aandacht voor de leereffecten van dit proces. Door opsplitsen of nog ingrijpen in een lopend proces creëer je mogelijk juist grotere chaos stelt de voorzitter. Jelle de Boer licht toe dat het besluit van het CCvD was om alle protocollen certificeerbaar te maken. Het klopt dat het heel veel tijd van heel veel mensen heeft gekost. Deze zorg is ook voortdurend naar voren gebracht door betrokkenen. Ondanks alle tijdsdruk is het achteraf - zo stelt Jelle de Boer- gezien toch verstandig geweest van het CCvD om alle protocollen certificeerbaar

te maken, omdat ze zo in samenhang bewerkt konden worden. Bij fasering van de protocollen zou de aansluiting van verschillende versies van bijv. Opgraven en PvE er niet meer zijn.

- *N.a.v. de notitie met het juridisch kader*

VOiA vraagt n.a.v het stuk of het daadwerkelijk zo is dat de uitvoerder moet zorgen voor het aanleveren van een goedgekeurd rapport in Archis zoals nu in de BRL staat? Dit stuk suggereert namelijk anders. Dit zorgt voor knelpunten straks, wat als een rapport niet wordt goedgekeurd? Je kunt dit als uitvoerder immers niet afdwingen. VOiA vindt dit een ongewenste eis, omdat je daarmee afhankelijk wordt van een derde die niet aan de eisen gehouden is. Het CCvD besluit om de eis tot het "aanleveren van *goedgekeurde* rapporten in Archis" om te zetten in het "aanleveren van rapporten in Archis". Dit zal in de BRL en betreffende protocollen worden verwerkt.

VOiA vraagt naar de goedkeuring van het bevoegd gezag op het PvE en eventuele wijzigingen. Dit kan tegen de eisen van de KNA ingaan. Hoe moet dit gezien worden? Dit zal in de juridische tekst verder aangescherpt worden.

RWS geeft aan bij pag 5. dat I&M genoemd moet worden bij ontgroningen op de Noordzee.

CGA op pag 4 geldt volgens het CGA dat een gemeente veel meer kan eisen via bestemmingsplan dan nu gesuggereerd wordt. Op verzoek van het programmabureau zal Maarten Wispelwey wat voorbeelden opsturen. Eventueel wordt de tekst hierop aangepast.

Op pagina 8 staat dat de opdrachtgever verplicht toe te zien dat een PvE wordt opgesteld, ook als de vergunning dat niet vereist. Klopt dit? Het programmabureau zal dit checken evenals de verwijzing naar Archeologische Begeleiding op pagina 9 onder bevoegdheden van de gemeente, er kunnen ook andere maatregelen geëist worden.

Actie Programmabureau

Besluit CCvD:

- Naar aanleiding van het naar voren gebrachte zorgpunt van de VOIA over goedkeuring van het rapport wordt de KNA tekst aangepast
- Naar aanleiding van de door het CGA ingebrachte punten wordt de notitie juridisch kader aangepast
- Het programmabureau neemt ook nog de reactie van OCW/RCE mee, ook zij lezen mee met de tekst en verwacht wordt dat zij met opmerkingen komen.

Actie Programmabureau

- *Vragen van de begeleidingscommissie aan het CCvD*

De begeleidingscommissie heeft in haar laatst vergadering van 2 september jl. een aantal vragen geformuleerd richting het CCvD. De commissie zal de beantwoording betrekken bij het alsnog bespreken van de ingekomen reacties op de ontwerpdocumenten.

(1) Relatie wet- en regelgeving

Besproken issues in de commissies (zie bijlage 5.2b: verslag overleg begeleidingscommissies 2 september 2015):

- Relatie wet- en regelgeving
- Rol Bevoegd Gezag – Uitvoerder – Opdrachtgever – Depothouder
- Aansluiting tussen vrijwillige en verplichte protocollen
- Wat gebeurt er met de (positie van de) certificaathouder als de CI fouten maakt

Vraag om kaders aan het CCvD:

"Vul in de protocollen de paragraaf "wet- en regelgeving" in aan de hand van de Erfgoedwet, de Omgevingswet en de in de beroepsgroep geldende normen, alsmede de onderlinge relatie daartussen".

Reactie CCvD:

Zie het document juridisch kader. Deze wordt op punten nog aangepast en zal na vaststelling verwerkt worden in de relevante protocollen.

2) Kwaliteit in relatie tot kosten

Besproken issues in de commissies (zie bijlage 5.2b: verslag overleg begeleidingscommissies 2 september 2015):

- Waar zit de kwaliteitswinst
- Wat zijn de kosten en zijn die in verhouding tot de (beoogde) kwaliteitswinst?

Aandachtspunt ten behoeve van het CCvD:

"Bewaak de relatie tussen de beoogde kwaliteitswinst en de verwachte kosten, waarbij de kwaliteit van de archeologie nu in de KNA 3.3 is geregeld en de acceptabele kosten voor iedereen anders is."

Reactie CCvD:

Aandacht voor de kosten in relatie tot de kwaliteit doet het CCvD a priori. Deze zorg wordt door het CCvD breed gedeeld. In november zal opnieuw naar de kosten gekeken worden. Het CCvD bespreekt dan een totaal overzicht van de verwachte uren/kosten.

(3) Register

Besproken issues in de commissies (zie bijlage 5.2b: verslag overleg begeleidingscommissies 2 september 2015):

- Wel of niet schrappen
- Omgang onderhoudseisen
- Schrappen ervaring

Verzoek aan het CCvD:

"Kom met een toelichting over het hoe en waarom van het Register, de werking ervan en de borging van de privacy"

Reactie CCvD

De onderhoudsplicht moet nog verder besproken worden en zal ook in samenhang met de ingekomen reacties besproken moeten worden.

Het CCvD maakt een onderscheid tussen het bijhouden van je vakkennis (bij- en nascholing) en het onderhouden van je vak (vakbeoefening). In het voorstel dat er nu ligt moet je aan beide kanten van de streep punten behalen. In het CCvD is gesproken of die streep weg moet. Dat zou betekenen dat iemand die 12 jaar niet graaft altijd terug kan en ook geen onderhoud hoeft te plegen. De vraag is of dat wenselijk is. Hierbij neemt het CCvD in overweging dat er binnen de archeologie een verschil is tussen het ambachtelijke deel en het wetenschappelijke deel. De laatste vereist meer onderhoud dan het ambachtelijke deel.

Mensen die om welke reden dan ook hun actorstatus verliezen (bijv. om economische redenen of wegens (r)emigratie) moeten zich opnieuw laten toetsen als actor. Zij voldoen al aan de opleidingseisen (dat was immers al eerder aangetoond). Daarentegen mogen zij zich niet op basis van dezelfde eerder al aangetoonde werkervaring je telkens opnieuw aanmelden (dat zou moedwil kunnen aanwakkeren). De NVAO wijst op het zeer grote aantal archeologen dat als gevolg van de crisis werkloos is geraakt. Er moeten dan bij een aantrekkende markt geen extra slagbomen worden geplaatst om herintreding te verhinderen. Het CCvD overweegt in deze gevallen een coulance regeling, bijvoorbeeld praktisch door niet het volledige pakket te eisen aan werkervaring maar een opfriscursus of vergelijkbaar.

Op basis van de bespreking in het CCvD zal dit najaar verdere aanpassing plaatsvinden en zal de werking van het register ook verder uitgewerkt worden. Hierbij zal ook aandacht zijn voor de privacy. Dit najaar zal ook de werkgroep opleidingen in het leven worden geroepen. Zij zullen een belangrijke rol spelen bij oa het ontwikkelen van formats.

4) Positie Archeologische Begeleiding

Vraag om kaders aan het CCvD (zie bijlage 5.2b: verslag overleg begeleidingscommissies 2 september 2015):
"Onder welke parameters accepteert het CCvD de beperkte IVO/Opgraving?". Hierbij wordt het CCvD tevens verzocht om te kijken of de term Archeologische Begeleiding kan worden vervangen door de term 'beperkte IVO / beperkte Opgraving'".

Reactie CCvD

Het CCvD heeft dit besproken en meent dat het college niet bevoegd is om dergelijke kaders te geven. Dit zijn immers kaders die voortvloeien uit een besluit door een bevoegde overheid op locatie.

5.3 15.45 – 16.00 Terugkoppeling vraagpunten CCvD bij ontwerpdocumenten

- *Mogelijke neveneffecten van integratie IVO-P / Opgraven en afscheiding IVO-O*
- *Voortgang integratie BO lb/wb en PvE lb/wb (= besluit CCvD 15-06) (zie bijlage 5.3)*

De voortgang van de verschillende acties wordt voor kennisgeving aangenomen en de aldaar in opgenomen voorstellen worden door het CCvD gevolgd. De neveneffecten van de integratie IVO-P met Opgraven en afscheiding IVO-O zullen niet in het najaar 2015 maar in de eerste bijeenkomst 2016 worden behandeld.

5.4 16.00 – 16.20 Vervolgstappen & communicatie

- *T.k. Communicatie door RCE en SIKB-CCvD (bijlage 5.4 communicatie najaar 2015)*
- *T.k. bespreken ingekomen reacties en concept-beantwoording (Agenda CCvD 9 november)*
- *T.k. bespreken eindversie KNA en BRL (CCvD 7 december)*
- *T.k. nog uit te voeren cf PvA Fase 2 Prj 235: brochure Bevoegd Gezag (voorstel volgt per mail)*
- *Inbreng Omgevingswet (verkenning ter vergadering november)*

6 16.20 – 16.40 Ontwerp KNA Leidraad Archeobotanie

- *Toelichting op de leidraad namens de auteurs: L. Kooistra (bijlage 6, leidraad)*
- *Gevraagd: vaststellen van de leidraad voor een openbare reactieronde*

- Opgeschoven naar november

7 16.40 – 16.50 Mededelingen en verslag 15 juni 2015

- *Ter vaststelling: Conceptverslag 15 juni jl. en actiepunten (bijlage 7)*

Het verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld. Wel wordt door NVAO opgemerkt dat men zich onvoldoende herkent in de verslaglegging dat de tijd soms te kort is om te reageren. Het Programmabureau probeert hier rekening mee te houden. Gebruikelijk is dat reacties (mits besproken) ook woordelijk in het verslag verwerkt worden. De vz vraagt begrip van de leden dat het verslag geen woordelijk verslag kan zijn en dat ook hij meeleeft en zo nodig kan terugvallen op zijn aantekeningen. De leden worden verzocht tijdig te reageren als iets niet juist in het verslag verwoord is.

8 16.50 - 17.00 Rondvraag & afsluiting

De VOIA ziet graag op de agenda een brief van het depot Gelderland waarin gemeld wordt dat heel veel projecten niet gedeponereerd zijn. Dit betreft echter voornamelijk vondstloze onderzoeken. De VOiA ziet graag duidelijk gemaakt wat in dit verband met originele opgravingdocumentatie bedoeld wordt. Ook de RCE en EGI zullen hierbij betrokken worden stelt de voorzitter voor.

Actie Programmabureau